

Επιστημονική άποψη για τα έργα στο Μεγάλο Ρέμα της Ραφήνας

Παναγιώτης Δημόπουλος

Καθηγητής Οικολογίας, Τμήμα Βιολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Γεγονότα

Από τις 8 Ιουνίου 2026, μια μπουλντόζα βαρέως τύπου εισέβαλε στο φυσικό πλημμυρικό πεδίο της **Πετρέζας**, στο Μεγάλο Ρέμα Ραφήνας – το τελευταίο ελεύθερο μεγάλο ποτάμι της Αττικής μαζί με τον Ερασίνο. Με γραπτή εντολή του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, γίνεται «καθαρισμός» και **εκβάθυνση** της κοίτης κατά 1 έως 1,5 μέτρο σε μήκος άνω του 1 χιλιομέτρου. Ήδη, σε τμήμα 320 μέτρων, η βλάστηση της κοίτης, των πρανών και της παραποτάμιας ζώνης έχει εξαφανιστεί πλήρως. Αυτό συμβαίνει σε **περίοδο αναπαραγωγής**. Καταστρέφονται ενδιαιτήματα πουλιών, ψαριών, αμφιβίων και υδρόβιων οργανισμών. Κινδυνεύουν νεοσσοί και μεταναστευτικά είδη με συνέπειες πέρα από τα σύνορα. Ταυτόχρονα, παραβιάζονται οι όροι της ΑΕΠΟ και οι καθιερωμένες επιστημονικές πρακτικές, που επιβάλλουν σταδιακή διευθέτηση **από τα κατάντη προς τα ανάντη**. Στα κατάντη, το έργο παραμένει αποσπασματικό.

Κίνδυνοι

Το πιο επικίνδυνο της είναι το εξής: **αυτή η παρέμβαση αυξάνει τον κίνδυνο πλημμύρας για τη Ραφήνα**. Το φυσικό πλημμυρικό πεδίο της Πετρέζας επί αιώνες λειτουργούσε ως φυσική δεξαμενή. Αποθήκευε τα νερά, επιβράδυνε τη ροή και προστάτευε την πόλη. Η εκβάθυνση καταργεί αυτή τη λειτουργία. Η αποψίλωση μειώνει την τραχύτητα της κοίτης, αυξάνει την ταχύτητα του νερού και μεταφέρει τον κίνδυνο κατάντη – ιδίως στην εκβολή, όπου βρίσκεται η Ραφήνα. Αυτό το έχουν επισημάνει με σαφήνεια ο πολιτικός μηχανικός με διεθνή εμπειρία **Ηλίας Ταρναράς**, το **ΕΛΚΕΘΕ** και η **ΕΜΔΥΑΣ Αττικής**.

Διεθνής επιστήμη και Ευρωπαϊκό πλαίσιο

Στον αντίποδα, η διεθνής επιστήμη και το ευρωπαϊκό πλαίσιο είναι ξεκάθαρο: χρειαζόμαστε **Λύσεις Βασισμένες στη Φύση** (Nature-based Solutions – NBS). Τι σημαίνει αυτό πρακτικά για ένα ποτάμι όπως το Μεγάλο Ρέμα;

- Προστασία και **επανασύνδεση** των φυσικών πλημμυρικών πεδίων αντί για κατάργησή τους.
- Δημιουργία πλευρικών περιοχών υπερχειλίσσης και υγροτόπων που αποθηκεύουν νερό σε περιόδους έντονων βροχών.
- Διατήρηση και αποκατάσταση της παρόχθιας βλάστησης, που επιβραδύνει τη ροή, μειώνει τη διάβρωση και φιλτράρει ρύπους.
- «Δώσε χώρο στο ποτάμι» – η προσέγγιση «Room for the River» που εφαρμόζεται με επιτυχία σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες.

Οι επιστημονικές μελέτες είναι σαφείς. Έργα αποκατάστασης πλημμυρικών πεδίων σε ευρωπαϊκά ποτάμια (όπως ο Tisza στην Ουγγαρία και άλλα έργα του ευρωπαϊκού προγράμματος MERLIN) δείχνουν μείωση του βάθους και της ταχύτητας των πλημμυρικών νερών, συχνά κατά 10-20% ή περισσότερο, ενώ παράλληλα ενισχύεται η βιοποικιλότητα, βελτιώνεται η ποιότητα του νερού και δημιουργούνται χώροι αναψυχής. Οι λύσεις αυτές είναι **πολυλειτουργικές** και συχνά **πιο οικονομικές μακροπρόθεσμα** από τα παραδοσιακά «γκρίζα» έργα από τσιμέντο και συρματοκιβώτια, γιατί προσφέρουν πολλαπλά οφέλη: αντιπλημμυρική προστασία, βιοποικιλότητα, αποθήκευση άνθρακα και αναψυχή.

Αυτό ακριβώς επιτάσσει και το ευρωπαϊκό δίκαιο: η **Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα**, η **Οδηγία για τις Πλημμύρες**, ο **Νόμος για την Αποκατάσταση της Φύσης** και η **Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα**. Με την κλιματική αλλαγή να φέρνει πιο έντονες και συχνές ακραίες βροχοπτώσεις, οι φυσικές λύσεις είναι πιο ανθεκτικές και βιώσιμες από τα άκαμπτα τεχνικά έργα.

Με βάση αυτή τη σύντομη αξιολόγηση της κατάστασης θεωρώ και εγώ ενώνοντας τη φωνή μου με δεκάδες άλλους επιστήμονες ζητώντας:

- **Να μην καταργηθεί το φυσικό πλημμυρικό πεδίο της Πετρέζας.**
- **Να γίνει επανασχεδιασμός του έργου διευθέτησης του Μεγάλου Ρέματος με Λύσεις Βασισμένες στη Φύση.**
- **Να διακοπούν άμεσα οι καταστροφικές εργασίες.**
- **Να απομακρυνθούν τα υφιστάμενα μπαζώματα που ήδη αποτελούν κίνδυνο πλημμύρας, όπως διαπίστωσαν οι υπηρεσίες της Περιφέρειας Αττικής.**

Το Μεγάλο Ρέμα δεν είναι μόνο ένα τεχνικό έργο. Είναι η ασπίδα της Ραφήνας απέναντι στις πλημμύρες. Είναι ένας ζωντανός οργανισμός που φιλοξενεί απειλούμενα και μεταναστευτικά είδη. Είναι κληρονομιά για τις επόμενες γενιές.

Ας σταματήσουμε τώρα την καταστροφή. Ας δουλέψουμε **μαζί με τη φύση**, όχι εναντίον της. Ας δώσουμε χώρο στο ποτάμι – για να έχουμε ασφάλεια, ζωή και μέλλον.

Αθήνα, 25 Ιουνίου 2026

Ο γνωμοδοτών

PANAGIOTIS DIMOPOULOS
25/06/2026 19:34

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ